

متن پرسش

به نام خدا با سلام خدمت استاد گرامی: در گفتگویی که با یکی از اساتید داشتم، ایشان مطلبی را فرمودند که خواستم نظر شما را در مورد آن بدانم. ایشان در مورد سیر مطالعاتی گفتند نظر رایج شروع از هستی‌شناسی، جهان‌شناسی، انسان‌شناسی، نبوت و ولایت و ... است (اگر اشتباهی هست از بنده است). اما سیر درست عکس این است. یعنی شروع از معاد، سپس نفس و انسان‌شناسی، ولایت و توحید. زیرا توحید به سادگی قابل فهم نیست، نه در ابتدا و وسط کار، حتی انتهای کار. علت آمدن در عالم طبیعت همین است، فهم توحید است. برای این منظور، باید از طبیعت عبور کند و به برزخ برسد، از آنجا به قیامت برسد (=درک معاد از طریق تعمق در آن یا از طریق درک حضوری) که در جواب «لمن الملك الیوم»، پاسخی ندهد. و الا اگر قرار بود بفهمیم، اول که به ما گفتند «الست بربکم»، چیزی نمی‌گفتیم. آیات مکی هم نوعاً همین‌گونه است که با قیامت‌شناسی شروع می‌شود. مطلبی هم به نظر حقیر رسید که شاید احادیثی که شناخت خداوند را تنها از طریق امام مقدور می‌داند ناظر به همین موضوع (سیر تعلیمی) باشد. ضمناً پیداست که برای پیمودن این سیر، داشتن فهم اجمالی از توحید لازم است. نظر جنابعالی در مورد این سیر چیست؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: به نظر بنده حرف خوبی است. با این‌همه نمی‌توان یک روش خاص را برای همه توصیه کرد. زیرا ممکن است کسی در درک توحید آمادگی بیشتری داشته باشد، خوب است از همان‌جا شروع کند. روش‌های ریاضی‌گونه جهت رسیدن به معارف حقه چندان لازم نیست. موفق باشید